

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ 1999 – Β' ΛΥΚΕΙΟΥ ΘΕΜΑΤΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ: Ο homo sapiens γίνεται homo videns, ο "άνθρωπος που γνωρίζει" μετατρέπεται σε "άνθρωπο που βλέπει" και η τηλεόραση γίνεται το "ρέκβιεμ της σκέψης".

Το τελευταίο βιβλίο του ιταλού πολιτειολόγου και συνταγματολόγου Τζοβάνι Σαρτόρι είναι ένας λίβελος κατά της τηλεόρασης και συγκεκριμένα κατά της ενημέρωσης μέσω της εικόνας που αυτή προσφέρει. Η ενημέρωση του είδους αυτού, υποστηρίζει στο βιβλίο του "Homo videns" (ο άνθρωπος που βλέπει), διαφθείρει τη δημοκρατία, χειραγωγεί την κοινή γνώμη, προσδιορίζει την ηγετική τάξη, δημιουργεί τον "βιντεο-ηγέτη", αφαιρεί τη σημασία των κομμάτων και θεσμών, μειώνει το επίπεδο της κριτικής σκέψης των πολιτών. Και όταν η αλλαγή από τον homo sapiens στον homo videns ολοκληρωθεί, τα βιβλία και η σκέψη με ιδέες και έννοιες θα αχρηστευθούν και η κυριαρχία των εικόνων θα οδηγήσει το ανθρώπινο είδος στην πνευματική ατροφία της "ηλεκτρονικής μοναξιάς".

Ο Σαρτόρι καταστροφολογεί εσκεμμένα στο βιβλίο του για να προκαλέσει πολεμική. Η βασική υπόθεσή του, "να βλέπεις δεν σημαίνει και να καταλαβαίνεις", και η θέση του, ότι "οι τηλε- άνθρωποι θα είναι αιώνια βιντεο-μωρά" εφόσον η κυριαρχία της εικόνας θα αντικαταστήσει την κυριαρχία του λόγου και της γλώσσας, μπορεί κάλλιστα να αμφισβητηθεί - από καταβολής τηλεοράσεως διανοούμενοι προειδοποιούν για τις "κοσμογονικές" αλλαγές που θα επιφέρει στον άνθρωπο - ή και να επικριθεί ως ελιτίστικη άποψη για τον πολιτισμό. Αλλά το μεγάλο θέμα που θίγει ο ιταλός συνταγματολόγος είναι οι συνέπειες της "βιντεο-ενημέρωσης" για τη δημοκρατία.

Ο Σαρτόρι αρνείται τη θέση ότι, επειδή η τηλεόραση μεταφέρει σε εκατομμύρια στίπια ένα τεράστιο όγκο ειδήσεων, κάνει τον κόσμο ένα τεράστιο "χωριό". Η τηλεόραση, υποστηρίζει, βάζει τον κόσμο να βλέπει ό,τι εκείνη θέλει, χειραγωγεί με τη μεγαλύτερη ευκολία, μετατρέπει τα πάντα σε θέαμα, προσδίδει στην πολιτική συγκινησιακή διάσταση και στην πραγματικότητα προσφέρει λιγότερη ενημέρωση από οποιοδήποτε άλλο μέσο, τη "βιντεο-ενημέρωση", η οποία φτωχαίνει την είδηση και δεν επιτρέπει την κατανόηση. Το αποτέλεσμα είναι, αφενός ένας φαύλος κύκλος ανάμεσα στις σφυγμομετρήσεις της κοινής γνώμης και τη "βιντεο-εξουσία" (η TV ενημερώνει λίγο και άσχημα για ένα θέμα, ο πολίτης ερωτάται από τα ινστιτούτα δημοσκοπήσεων και απαντάει για πράγματα για τα οποία "γνωρίζει" λίγα ή τίποτε, οι πολιτικοί προσανατολίζονται βάσει των απαντήσεων αυτών) και αφετέρου ο "βιντεο-ηγέτης", ο πολιτικός που δεν δίνει μηνύματα, αλλά "αντιπροσωπεύει" το μήνυμα. Ο Σαρτόρι παραδέχεται ότι δεν έχει συνταγές, θεωρεί ωστόσο σημαντικό να καταλάβει κανείς ότι η "βιντεο-ενημέρωση" δεν έχει σχέση με τη δημοκρατία και ότι μπορεί να κάνει τις χώρες "να οδηγηθούν από οδηγούς χωρίς δίπλωμα". (κείμενο από εφημερίδα)

Λεξιλόγιο

λίβελος : δυσφημιστικό ή υβριστικό δημοσίευμα.

ελιτίστικη άποψη : αυτή που διατυπώνεται από τους εκλεκτούς μιας ομάδας ή κοινωνίας.

ρέκβιεμ της σκέψης : νέκρωση της σκέψης.

- A.** Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου σε 80 - 100 λέξεις το πολύ, χωρίς δικά σας σχόλια.

Μονάδες 25

- B.1.** Αφού διαβάσετε προσεκτικά το κείμενο που σας δόθηκε, να χαρακτηρίσετε στο τετράδιό σας τις προτάσεις που ακολουθούν με την ένδειξη "**Σωστό**" ή "**Λάθος**". Να γράψετε την ένδειξη δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση.

Ο Σαρτόρι:

α) είναι αισιόδοξος για τον ρόλο της τηλεόρασης.

β) υποστηρίζει ότι οι δημοσκοπήσεις προσανατολίζουν τον λόγο των πολιτικών.

γ) προτείνει λύσεις που διασφαλίζουν τη δημοκρατία.

δ) πιστεύει ότι η κυριαρχία της εικόνας αποδυναμώνει την κριτική σκέψη.

Μονάδες 6

- B.2.** Να γράψετε στο τετράδιό σας τρεις διαφορετικούς τίτλους για να αποδώσετε την είδηση που περιέχει το κείμενο :

α) χωρίς σχόλιο

β) με σχόλιο επιδοκιμαστικό

γ) με σχόλιο επικριτικό

Μονάδες 3

- B.3.** Να εντοπίσετε και να αντιγράψετε στο τετράδιό σας ένα σημείο του κειμένου που αποτελεί σχόλιο.

Μονάδες 3

- B.4.** *όγκος συνταγή* : Να γράψετε στο τετράδιό σας τέσσερις (4) προτάσεις, στις οποίες να χρησιμοποιήσετε τις λέξεις που σας δίνονται, μία φορά με τη μεταφορική και μία με την κυριολεκτική τους σημασία.

Μονάδες 4

- B.5.** Να γράψετε στο τετράδιό σας ένα συνώνυμο για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις:

επικρίνομαι, συνέπειες, αντιπροσωπεύω

Μονάδες 3

- B.6.** «*Η ενημέρωση του είδους αυτού διαφθείρει τη δημοκρατία, χειραγωγεί την κοινή γνώμη, προσδιορίζει την ηγετική τάξη, δημιουργεί τον "βιντεο-ηγέτη", αφαιρεί τη σημασία των κομμάτων και θεσμών, μειώνει το επίπεδο της κριτικής σκέψης των πολιτών*».

α) Να γράψετε στο τετράδιό σας το απόσπασμα, μετατρέποντας την ενεργητική σύνταξη σε παθητική.

Μονάδες 4

β) Γιατί ο συντάκτης προτίμησε την ενεργητική σύνταξη; Να απαντήσετε με συντομία στο τετράδιό σας.

Μονάδες 2

- Γ. Στην τάξη σας διαβάσετε το κείμενο που σας δόθηκε και συμφωνείτε ότι ο Σαρτόρι υπερβάλλει. Να γράψετε ένα κείμενο που να μην υπερβαίνει τις 500 λέξεις για τη σχολική σας εφημερίδα, στο οποίο να υποστηρίξετε την άποψη ότι η τηλεόραση έχει και θετικές πλευρές και ότι οι συνέπειες που φοβάται ο Σαρτόρι θα μπορούσαν να αποφευχθούν.

Μονάδες 50